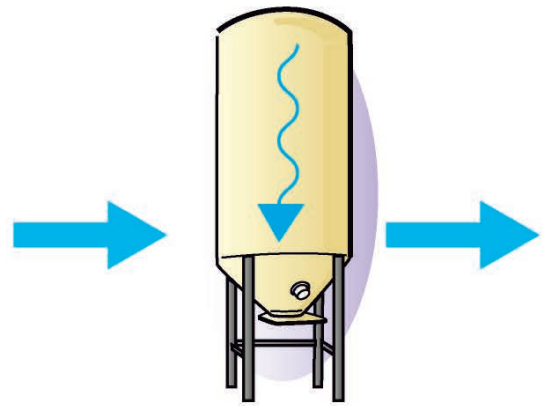

MINDER KALVEREN

MINDER VOER

Ruimte in ammoniak, fosfaat en vergunning creëren door minder jongvee op te fokken

Minder jongvee, meer melkvee

Met minder jongvee naar meer ontwikkelingsruimte? Het 'inruilen' van jongvee voor melkkoeien is een optie om meer koeien te melken. Het resulteert bovendien in een hogere levensduur, een lager vervangingspercentage en minder opfokkosten.

tekst **Alice Booi**

Al jarenlang pleiten (economisch) adviseurs ervoor om minder jongvee aan te houden. Met de beperkingen in bedrijfsontwikkeling door fosfaat- en ammoniakwetgeving en door de beschikbaarheid van voer en arbeid zijn er nog een aantal argumenten bijgekomen om niet meer jongvee aan te houden dan strikt noodzakelijk is. Zo rekende Ramon Klaassens van Vala-

con-Dairy door dat melkveebedrijven die van negen naar vijf of zes stuks jongvee per tien melkkoeien gaan bij een veestapel van honderd koeien, de fosfaatproductie met maar liefst 600 kilo verminderen. 'Dat betekent dat die veehouders zestien koeien meer kunnen melken.' Klaassens en zijn collega's ijveren al jaren voor een betere balans tussen jongvee en melkvee, maar dan vooral ingegeven van

uit het streven naar een hogere levensduur van de veestapel. Wie die levensduur met een jaar verlengt, het uitvalpercentage vermindert en daarmee de hoeveelheid jongvee ook weet te beperken, heeft al gauw een economisch voordeel van 30.000 tot 40.000 euro bij honderd melkkoeien, rekent Klaassens voor. 'De hoeveelheid jongvee op de bedrijven is de laatste jaren gestegen naar ruim acht stuks jongvee per tien melkkoeien, maar het moet makkelijk terug kunnen naar zes stuks.'

Klaassens redeneert vanuit de gedachte de opfokkosten uit te smeren over zo veel mogelijk liters melk. 'Wanneer je 1200 euro investeert in de opfok, dan heb je liever dat zo'n vaars vier lactaties maakt in plaats van drie. De terugverdientijd van de opfok is langer en dat betekent latere kosten per kilo geproduceerde melk.'

Schuiven binnen het bedrijf

Niemand weet nog precies hoe het met de regelgeving rondom melkveebedrijven gaat lopen, geeft Lambert Polinder van adviesbureau Exlan aan. 'Het is wel duidelijk dat de NB-wetvergunning een van de beperkende factoren is bij de groeiambitie van bedrijven.' Intern salderen is volgens Polinder een van de mogelijkheden om meer koeien op het bedrijf te gaan melken. 'De hoeveelheid geproduceerde am-

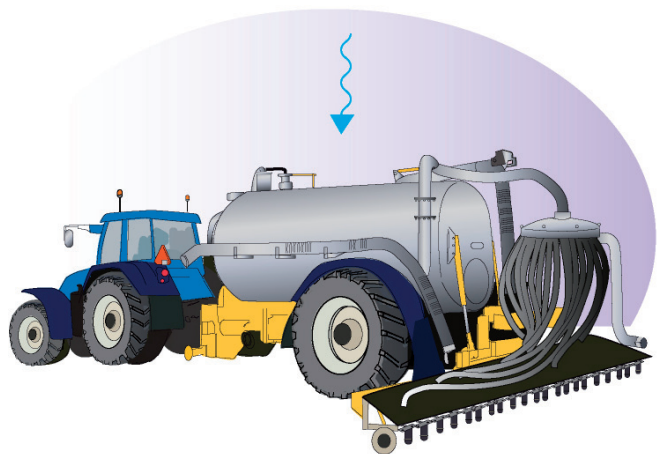
Tabel 1 – Effect afkalftijd vaarzen en vervanging op melkproductie* (bron: Sprayfo Opfokbalans)

	gem. levensprod. (kg melk)	aantal stuks jongvee	meer melk binnen fosfaatreferentie (kg)
uitgangssituatie	30.000	66	—
afkalftijd vaarzen 24 maanden	30.000	60	25.074
vervangingspercentage 20%	45.000	43	100.455
alva 24 mnd. en vervangingsperc. 20%	45.000	38	122.574

*Uitgangssituatie: 100 koeien, 3,3 lactaties gemiddeld, 9000 liter melk, 26 maanden afkalftijd

Tabel 2 – Benodigd aantal stuks jongvee bij 120 melkkoeien en verschillende afkalftijd en vervangingspercentages in de veestapel

afkalftijd (mnd.)	vervangingspercentage		
	25%	35%	45%
22	60	84	106
24	64	90	116
26	70	98	126
28	76	106	136
30	82	114	146

moniak verandert dan niet, maar wel de verhouding tussen melk- en jongvee op het bedrijf.'

'Er zijn niet veel veehouders die hiermee bezig zijn', is de indruk van Polinder. 'Ondernemers maken liever gebruik van de mogelijkheid om extern te salderen, oftewel ammoniakrechten aan te kopen om zo groei ruimte in het bedrijf te krijgen.' Bovendien is er wetgeving in voorbereiding, waardoor nieuwbouw alleen nog maar plaats mag vinden als de stal emissiearm opgezet is. 'Dat betekent dat een koe geen 9,5 kilo ammoniak uitstoot, maar nog maar 5 kilo bijvoorbeeld. Ook daardoor ontstaat ruimte.'

Polinder licht toe dat het niet zozeer de productie aan ammoniak is die bepalend is, maar de hoeveelheid neerslag van de ammoniak op het dichtstbijzijnde natuurgebied. 'Of die ammoniak nu afkomstig is van melkkoeien van of jongvee, dat maakt dan uiteindelijk niet zo veel uit.'

Toch is er bij intern salderen wel wat te halen, zo geeft Polinder aan. Een koe produceert 9,5 kg ammoniak, jongvee zit op 3,9 kg, iets minder dan de helft. 'Grofweg betekent één melkkoe twee stuks jongvee. Voor bedrijven waar extern salderen geen oplossing is, blijft het verminderen van de hoeveelheid jongvee wel een manier om meer koeien te melken. Ik verwacht dat veehouders hier wel werk van maken als de andere mogelijkheden allemaal zijn benut.'

Groei scenario's

Ook Jaap Gielen, adviseur melkveehouderij bij Countus, ziet de beweging die duidt in de richting van minder jongvee. 'Als veehouders meer willen melken, is minder jongvee houden een voor de hand liggende gedachte.'

Uit rekenwerk van de accountants komt al langer naar voren dat de hoeveelheid

jongvee op bedrijven behoorlijk groot is. 'Jongvee vreet voer, produceert mest, kost arbeid, maar levert geen melk. Daar moet je er niet te veel van hebben.' Echter, met meer jongvee sorteerden bedrijven al voor op de beëindiging van de quotering, ziet ook Gielen. 'Het zijn bedrijven met groei scenario's of extensieve bedrijven die zo hun voer tot waarde brengen.' Meer jongvee aanhouden omdat het wellicht in de toekomst ruimte geeft om te groeien, is een soort verzekering, geeft Klaassens aan. 'Ik wil niet negatief zijn, maar het is nog maar de vraag of die ruimte er straks wel is. Het moet niet zo zijn dat de oude koe maar afgevoerd wordt, omdat er een afgekalfde vaars aan zit te komen.' Hij benadrukt nog maar eens dat jongvee een grotere kostenpost op het bedrijf wordt. 'Het wordt onderschat hoeveel ze vreten, hoeveel mest ze produceren en hoeveel werk het kost. Aan mestafvoer en voeraankoop komt een steeds forser prijskaartje te hangen.'

Nukaprijs onder druk

De druk op het verlagen van de hoeveelheid jongvee komt volgens Gielen ook nog uit een andere hoek. In het nieuwe Gemeenschappelijk landbouwbeleid ontvangen kalverhouders minder steun uit Brussel. 'Hun marge komt onder druk te staan en daarmee komen ook de nukaprijzen onder druk te staan.' Hij oppert om een ander inseminatiebeleid te voeren. 'Gebruik gesekst sperma om gericht kalveren te fokken die je wilt aanhouden en insemineer een fors gedeelte van de veestapel met Belgische witblauwen om de omzet en aanwas op peil te houden.' 'Al met al zal minder jongvee de efficiëntie van het bedrijf flink verbeteren, door een hogere levensduur – een oudere koe produceert nu eenmaal efficiënter – maar ook doordat de verhouding melkvee-jong-

vee verschuift naar meer melkvee, dus verhoudingsgewijs naar meer melk per aanwezig dier.'

Potentieel benutten

Bij Sloten hebben ze onder het mom van 'melk meer met minder dieren' de tool Sprayfo Opfokbalans geïntroduceerd. Fok de dieren die je nodig hebt maximaal op om zo ook het maximale uit je koeien te halen, is de vertaling van Eile van der Gaast, productmanager Sprayfo. 'Veehouders benutten het potentieel van hun jongvee niet genoeg.'

Door het einde van de quotering worden de spelregels in de melkveehouderij anders, geeft hij aan. 'Veehouders vragen zich af waar de ruimte in de productie ligt, wij brengen ze op het idee van de opfokbalans.' Met een tool op internet kunnen veehouders uitrekenen hoeveel melk ze meer kunnen leveren bij een vast 'fosfaatquotum' als de afkalfleeftijd en/of de vervanging van de veestapel daalt.

'Houd kalveren aan waar je wat in ziet', adviseert Van der Gaast. 'Gebruik eventueel gesekst sperma, zorg voor een optimaal biestprogramma, zodat je de kalveren metabolisch programmeert. Dat levert zo tussen de 800 en 1000 liter melk meer op in de eerste lactatie.' Metabolisch programmeren betekent dat je de voeding van de kalveren tot acht weken bepalend laat zijn voor de latere prestaties als melkkoe. Onder andere het uierweefsel wordt in die eerste twee maanden gevormd.

Van der Gaast voegt eraan toe dat ook afkalven op 24 maanden een doelstelling is die bij een goede jongveeopfok hoort. 'Wees bewust van de keuzes die je maakt', adviseert hij. 'Stel een doel, maak een plan en focus je erop. Met minder en beter jongvee leg je de basis voor een koe die een levensproductie van 45.000 kilo melk kan realiseren.' |